

Masaryková univerzita
Filozofická fakulta, Ústav archeologie a muzeologie

Téma:
Národní technické muzeum

Autor:

Michal Beneš [UČO: 512982]

Akademický rok:

2020/2021

Předmět:

FF:MUB_B012 - Ediční činnost v muzeích I

Publikace NTM

Tvář průmyslové doby, publikace NTM

Národní technické muzeum se může vykázat více jak stoletou tradicí vydávání odborných knih a periodik a to hned v několika publikačních řadách. V široké škále vydávaných publikací se odráží centrální postavení Národního technického muzea v oblasti studia dějin techniky. V současnosti vydává Národní technické muzeum své publikace v řadě Práce z dějin techniky a přírodních věd (aktuálně 24 svazků), v periodické řadě Rozpravy NTM, cizojazyčné řadě Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum, Katalogy NTM, Prameny k dějinám architektury a stavitelství. Publicistickou a přívětivou formou přibližuje aktivity NTM řada Reburber. Publikace vydávané za spoluúčasti NTM s různými nakladateli vznikají i mimo uvedené řady.

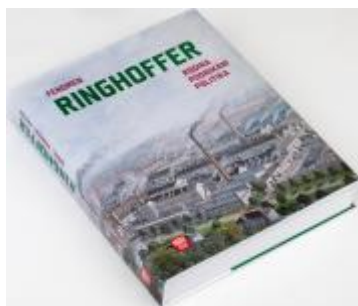
- Knižní novinky
- Publikační řady
- Zpravodaj NTM
- Publikace k prodeji

Knižní novinky

Jan Johann Böhm - chemik a fotograf
Ivana Lorencová, Tomáš Štanzel

Národní technické muzeum, Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, Praha 2020
Jan (Johann) Böhm (1895–1952) byl německo-český chemik a fotograf který pracoval v oboru fyzikální chemie a přispěl k rozvoji československé krystalografie. Od roku 1920 působil v Ústavu fyzikální chemie a elektrochemie v Berlíně a později na univerzitě ve Freiburgu im Breisgau. Spolupracoval s nositeli Nobelovy ceny – Fritzem Haberem a Georgem de Hevesym. V roce 1935 se z politických důvodů vrátil do Prahy a byl jmenován profesorem fyzikální chemie na Německé (Karlově) universitě, kde zůstal do roku 1945. Po uzavření vysokých škol v listopadu 1939 umožnil chemiku Jaroslavu Heyrovskému pokračovat na vývoji polarografu po celou dobu války. Po osvobození v květnu 1945 byla situace pro Böhma jako příslušníka německé národnosti složitá a nemohl najít odpovídající uplatnění, které by odpovídalo jeho schopnostem. Od roku 1946 pracoval jako chemik ve Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Pardubicích-Rybitví. Byl nadšeným amatérským fotografem. Jeho první snímky pocházejí z roku 1912, zprvu byly spojené s chemickými pokusy a zachycením fyzikálních nebo astronomických jevů. V průběhu dvacátých a třicátých let 20. století hodně cestoval, především v Německu a Švýcarsku a své cesty dokumentoval. Pořizoval nejen fotografie krajiny, především hor, protože byl nadšený lyžař a skialpinista, ale portrétoval členy rodiny a přátele. Za války pořizoval snímky Prahy, především barokních památek.

Fenomén Ringhoffer

Obsáhlá kolektivní monografie shrnuje pohled předních odborníků na historii a činnost významné podnikatelské rodiny Ringhofferů, která spoluvytvářela nejen dějiny Prahy a českých zemí, ale i celé habsburské monarchie. Rod ovlivnil nejen průmysl, ale i politiku, krajinu a umění své doby. Skoro 40 odborných příspěvků je v plné šíři věnováno původu a počátkům podnikání rodiny, výrobě železničních vagonů, pivovarskému podnikání i průnikům rodiny do automobilového průmyslu. Stranou nezůstala rodinná sídla v Praze a vliv smíchovského podniku na urbanismus města, ani sídla a majetek v ringhofferském

dominiu Kamenice-Štiřín. Nalezneme zde i kapitoly o ekonomickém dobovém prostředí, konkurenci, sociálním programu pro zaměstnance a politických či vědeckých aktivitách členů rodiny.

Od snů k realitě

Kniha je první samostatnou publikací věnovanou významnému vědci, popularizátorovi vědy a techniky, polárníkovi a spisovateli Františku Běhounkovi. Jako kolektivní monografie přibližuje osobnost Františka Běhouнка ze všech úhlů pohledu. Knihu sestavili editoři Ivana Lorencová, která je také autorkou studií o Běhouňkově životě, vědecké kariéře a publikační činnosti, a Michal Plavec, jenž popsal přelet vzducholodi „Italia“ nad Moravou. Kapitoly dalších autorů jsou věnovány např. pohledu italské historiografie a české společnosti k letu této vzducholodě, detektoru kosmického záření, který byl na palubě vzducholodi Italia a dochoval se ve sbírkách Národního technického muzea, či působení Františka Běhouнка jako žáka Marie Curie-Skłodowské.

Automobil v českých zemích

Kniha je plodem více než dvacetileté práce kurátora NTM Petra Kožíška. Jedná se o obsáhlý katalog unikátní automobilové sbírky Národního technického muzea, která patří k nejkvalitnějším teritoriálním sbírkám tohoto oboru ve světě. Chronologicky je zde představeno pět desítek nejhodnotnějších automobilů sbírky, které svými „profily“ vypovídají nejen o svém výrobcu, vývoji a technickém a konstrukčním řešení, ale o celkovém historickém vývoji oboru na území českých zemí. Tyto automobily jsou díky své provozní historii výjimečnými svědky času. Kniha na 300 stranách přináší řadu nových informací, podrobností a dosud nepublikovaných dobových dokumentů a fotografií.

Fenomén JAWA

Katalog výstavy, která si klade za cíl předvést historii slavné značky z jiného úhlu pohledu, než bylo dosud běžné. Ve výstavě se nachází na 150 předmětů, z nichž většina nebyla dosud vystavována. Jde především o prototypy cestovních motocyklů Jawa, silniční závodní speciály této značky, motocyklové motory a součásti nebo též předměty připomínající známé motocyklové závodníky, kteří sedlali stroje Jawa. V katalogu výstavy jsou připomenuty významné osobnosti, které výrazně ovlivnily historii značky Jawa. Vedle zakladatele značky a jeho syna ruský inženýr Vsevolod Grečnikov, profesor Karel Peter a anglický závodník a konstruktér Georg William Patchet. Další část publikace mapuje vystavené předměty, vedle fotografií aktuálního stavu vystavených strojů je publikováno množství unikátních dobových snímků.

amatérské fotografie

Katalog byl vydán k výstavě, která vzdává hold fotografům organizovaným v českých fotoamatérských klubech. Amatérské hnutí mělo od svého vzniku nemalý vliv na vývoj české fotografie, na její uplatnění, význam i formu. Práce amatérských fotografů měla často na svou dobu vynikající úroveň. Přesto drtivá většina autorů upadla v zapomnění a jejich fotografie jsou dnes z velké části ztraceny. V katalogu čtenáři naleznou stručný přehled o vývoji a činnosti organizované amatérské fotografie v letech 1889 až 1955, fotografie Rudolfa Paďouka, Přemysla Koblice, Josefa Binka, Vladimíra Jindřicha Bufky, Zdeňka Čermáka, Jaroslava Feyfara, Karla Paspý, Jana Srpa a Karla Šmirouse. Velká část katalogu je věnována fotografickým přístrojům a technice používané fotoamatéry. Fotografie přístrojů jsou doplněné o texty vysvětlující základní druhy jejich konstrukcí a o vysvětlení podstaty základních typů fotografických procesů.

Catalogue of the exhibition - Photographic Studio and Intercamera

The publication is devoted to the collection of the photographic technique of the National Technical Museum and to the development of photography techniques. Also, a detailed description is given of all objects showcased in new exhibitions of the National Technical Museum. The InterCamera exhibition consists of two parts. The first part – The Development of Photographic Techniques and Photographic Studio – is located in a room that is entered from the museum entrance hall. From here visitors can continue into the next room where they find the other parts of the exhibition, namely The History of Spatial Photography, of Colour Photographic Techniques, and of Photography of Movement. At the entrance is a large mural reproduction of a group daguerreotype of a noble family. The main floor shows the development of photographic techniques and interactive cameras. The Development of Photographic Techniques starts with the prehistory of photography – presenting the efforts for recording and preserving pictures before the birth of photography. There are exhibited miniature paintings, silhouettes and ceroplastics (coloured plastic portraits modelled in wax) that were made before 1839. Among them are a heliography by Professor Jaroslav Bouček, reproduction of a copperplate of the Pope Pius VII and a replica of the first photochemical recording made by Niépce in 1822.

Publikační řady

- Práce z dějin techniky a přírodních věd >

Recenze • Recenze • Recenze • Recenze • Recenze • Recenze • Recenze • Recenze • Recenze •

SBORNÍKY NA KOSMOS NÁM LECKDO ZÁVIDÍ

Dne 27. listopadu 2008 v sídle Ministerstva kultury ČR v Nostic-kém paláci uspořádalo Národní technické muzeum setkání česko-slovenských odborníků, kteří se jakýmkoli způsobem zapojili nebo jsou zapojeni do výzkumu kosmu. Konference k 50. výročí startu první umělé družice Země – Sputniku – se zúčastnilo 65 vědeckých pracovníků v kosmickém výzkumu a zástupců širší odborné veřejnosti. Z příspěvků dvou desítek účastníků byl sestaven sborník, který pod názvem „50 let kosmonautiky – výročí startu první umělé družice Země“, vydalo vloni Národní technické muzeum. Sborník vyšel jako

19. svazek edice Práce z dějin techniky a přírodních věd.

Jak po formální stránce – kvalitní papír, ještě kvalitnější fotografie – tak po obsahové je knížka nesmírně přitažlivá. Česko nemá přístup k moři a přesto jsme měli slušnou flotilu plavidel. Česko nemá a asi dlouho mít nebude nosiče, které by byly schopny dopravit náklad do vesmíru a přesto má více než slušnou „flotilu“ kosmických odborníků, kterou nám mohou ostatní státy závidět. Naštěstí není možné odborníky zlikvidovat tak snadno, jako se povedlo nastupujícímu kapitalismu zatočit s našimi námořními plavidly a tak je skutečné radost se ponořit do vzpomínek techniků, astronomů, astrofyziků, meteorologů, biologů, spojařů, lékařů a hluboce se

sklonit před jejich uměním, znalostmi, erudiicí a vytrvalostí, kterými ovládli český vesmír. Od poutavého vyprávění „dvojníka“ Vladimíra Remka – vloni tento poslanec Evropského parlamentu oslavil 60. narozeniny a 30 let od kosmického startu – Oldřicha Peláka, přes českou amatérskou (!) družici czCUBE pánů Davida Holase a Aleše Holuba, po neuvěřitelnou pracovitost prof. Karla Hamala, který svými stanicemi při měření vzdálenosti družic doslova zamořil zeměkouli. Omlouvám se všem ostatním, které jsem nejmenoval a kteří přispěli do velmi užitečné publikace. Knižku doporučuji všem, kteří se jen trochu zajímají o český podíl na kosmickém výzkumu, nebo jen o techniku. Nevím zda náklad 150 výtisků bude stačit zájmu.

Sborník je zakončen seznamem svazků řady „Česká technika na pozadí světového vývoje“ edice „Práce z dějin techniky a přírodních věd“. Je opatřen česko-anglickými abstrakty.

A propos, abstrakta bych uviděl také u příspěvků zafazovaných ve sborníku. Nemohu si odpustit jednu malou výtoku jazykovému korektoruvi. Plazma, coby ionizovaný plyn, není rodu ženského, ale středního! Tim jsem doufám ani v nejmenším nesnižuji kvalitu sborníku, který si můžete objednat na adrese jiri.grimm@ntm.cz

Sborník „50 let kosmonautiky“ vydáný Národním technickým muzeem v Praze 2008 nákladem 150 výtisků má 192 stránek. ●

ING. MILAN ŘÍPA

Lorencová, I. – Janovský, I. (eds): 50 let kosmonautiky. Výročí startu první umělé družice Země. Praha 2008. 150 Kč. Rozebráno, 192 s. ISBN 978-80-7037-180-0

RECENZE

Věda a technika v českých zemích v období 2. světové války

Omlouvám se, ale skutečně jsem netušil, že v kolínské Draslovce se vyráběl neblaze proslulý Cyklon B. Před a během 2. světové války, kdy jeho výroba stoupla více než čtyřikrát... Hrázně je, že k vedoucím pracovníkům Draslovky před válkou patřili dva Židé, kteří se na zavádění výroby cyklonu B podíleli. Už jen tato citace by stačila k označení publikace slůvkem „mimořádná“. Pochopitelně mám na mysli Kolín stojící „v širé rovině“ 10 km od Kutné Hory.

Národní technické muzeum v edici „Práce z dějin techniky a přírodních

věd“ předkládá čtenářům technické lahůdky pokaždé, ale tentokrát se vyhouplou do takových výšin, až mám obavy, aby další publikace nezůstaly dlouho ve stínu této skvostné nabídky všem, kdo se zajímají o dějiny techniky respektive vědy. Technika je v knize bohatě zastoupena, věda je skromnější, ale ono se mnoho vědy během okupace dělat nedalo. Buďme vděční za zmínku o pozdějším nositeli Nobelovy ceny Jaroslavu Heyrovském, který jako první na světě právě během okupace použil k vyhodnocování dat získaných na polarografu osciloskop. Do části technické patří

pojednání o elektrifikaci protektorátu a tu jsem si při slovech „Dobře miněný zájem podpořit a urychlit elektrizaci jakýmkoli zdrojem elektrické energie (amatérskou a lokální elektrizaci), se stal nakonec brzdou rychle se rozvíjejícího centralizovaného systému...“ vzpomněl na rčení – dějiny se opakují. Dnešní nekoncepční podpora eolické a fotovoltaické výroby elektřiny dělá vrásky distribuční společnosti, stejně jako tomu bylo před šedesáti lety.

Drobné chybičky absolutně nesnižují význam publikace. Na str. 301 „spotřeba elektřiny na obyvatele stoupla asi na 430 kWh. Cesta k tomuto výkonu...“ Pokud by byl uveden časový údaj, pak je vše pořádku.

Mohl bych pokračovat ve výtce skutečných pokladů skrytých decentní měkkou obálkou vinové barvy, ale to bych musel popsat stránku za stránkou. Omezím se na konstatování, že kniha

Knižka je opatřena bohatým poznámkovým aparátem a každá stať je ukončena abstraktem v angličtině. Tematicky nikoli však formálně je kniha rozdělena na části pojednávající o muzeích, architektuře a stavitelství, strojírenství a zbrojním průmyslu, energetickém a elektrotechnickém průmyslu, chemickém průmyslu, biologii a lékařství, astronomii a konečně o pojišťovnictví a ekonomii.

Publikace o 495 stránkách je vytištěna na křídovém papíře, takže reprodukce fotografií a dokumentů jsou velmi zdařilé. Editovali PhDr. Miloš Hořejš a RNDr. Ivana Lorencová, odbornými recenzenty jsou prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc. a PhDr. Jiří Merta. Anglická abstrakta napsal Ing. Igor Janovský. Nákladem 500 kusů vydalo Národní technické muzeum v Praze jako 20. svazek edice Práce z dějin techniky a přírodních věd v roce 2009. ●

ING. MILAN ŘÍPA

Hořejš, M. – Lorencová, I. (eds.): Věda a technika v období 2. světové války. Praha 2009 495 s. ISBN 978-80-7037-181-77

 Folta, Jaroslav: Dějiny matematiky. Praha 2004

 Česká technika na pozadí světového vývoje. Díl 1. Praha 2004

 Folta, Jaroslav: Vývoj výpočetní techniky. Praha 2005

Drábek, Pavel, Handlíček, Zdeněk: Farmacie ve 20. století. Praha 2005. Rozebráno

- Rozpravy NTM >

Slévárenská technologie. Praha 1961. Rozebráno

Mechanizace sléváren. Praha 1961. Rozebráno

Bibliografie dějin československého hornictví. Praha 1962. Rozebráno

Emisní spektrální analýza 1. Praha. Rozebráno

Z dějin českého železářství. Praha 1962. Rozebráno

Bibliografie dějin československého hutnictví a slévárenství. Praha 1962. Rozebráno

Muzea a technika. Praha 1963. Rozebráno

Bibliografie dějin československé dopravy silniční. Praha 1963. Rozebráno

Bibliografie dějin československé dopravy železniční. Praha 1963. Rozebráno

Průmyslová revoluce v železářství. Praha 1964. Rozebráno

Bibliografie dějin československé vodní dopravy a vodního hospodářství. Praha 1964. Rozebráno

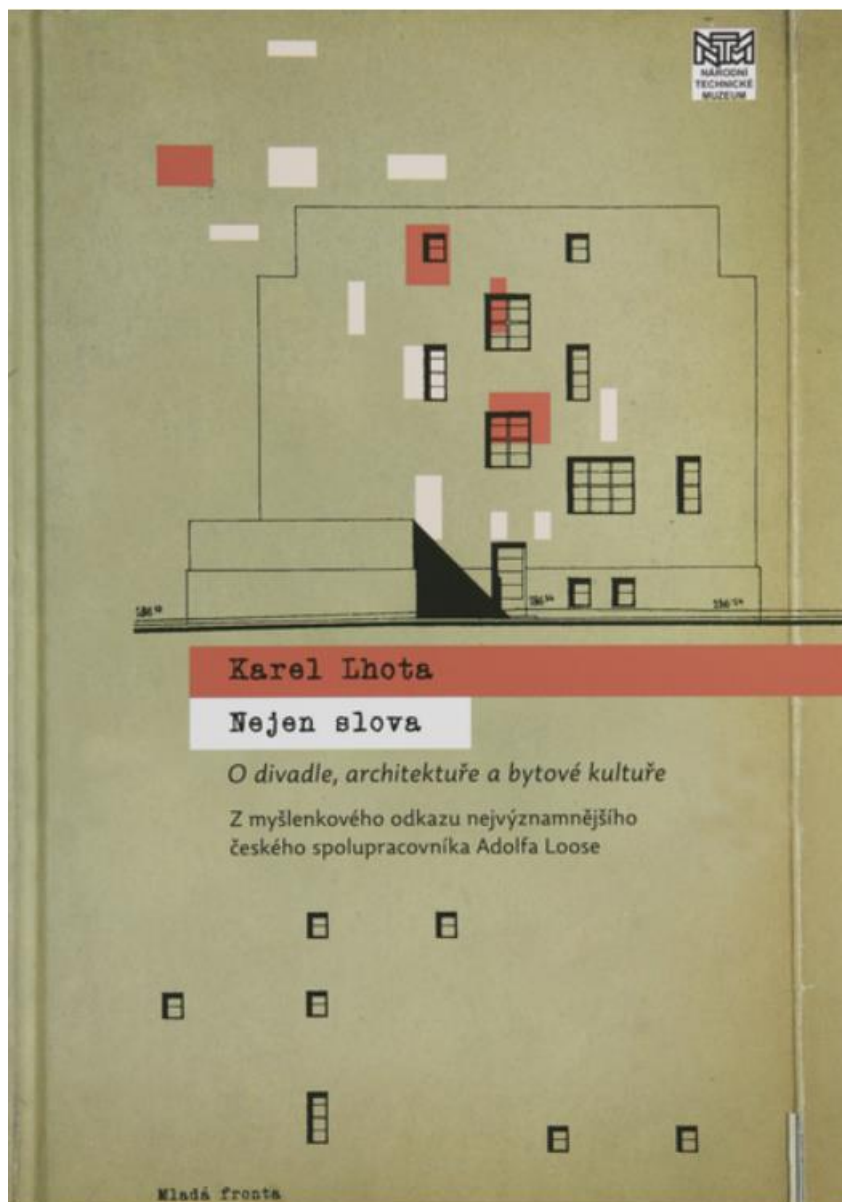
Bibliografie dějin československého letectví. Praha 1964. Rozebráno

Emisní spektrální analýza 2. Praha 1964. Rozebráno

- [Prameny k dějinám architektury a stavitelství >](#)

Librová, Eva: Architekt F. A. Libra. Hrst vzpomínek na otce. Praha, Mladá fronta a NTM
2008 134 s., ISBN 978-80-204-1866-1

Lhota, Karel: Nejen slova, Praha 2010 459 s., ISBN 978-80-7037-197-8.

- Katalogy NTM >

Stopy designu ve sbírkách NTM. Sv. 1. Průmyslový design 1830 – 1914. Praha 1997

MECHANICKÉ ENERGETICKÉ STROJE

Radko Kynčl

Katalog sbírky Národního technického muzea v Praze

Kynčl, Radko: Mechanické energetické stroje. Praha 1997

- Katalogy a doprovodné tisky výstav NTM >
- Filozofie vědy a techniky >
- Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum >
- Acta historiae rerum naturalium necnon technicarum (nová řada) >
- Sborníky NTM >
- Bibliografie a prameny (řada byla ukončena) >
- Periodické bibliografie (řada byla ukončena) >
- Mimo řady >

Zpravodaj NTM

Zpravodaj Národního technického muzea "Reburber"

Neobvyklý název Reburber odkazuje ke svému stejnojmennému předchůdci, muzejním novinám, které v NTM krátce vycházely v roce 1993. Slovo reburber je neologismem, který, jak je tradováno, před více než 25 lety vymyslel někdejší zastupující ředitel muzea. Tímto pojmem byl označován předmět technického rázu, avšak obtížně určitelného původu a účelu, jehož zařazení bylo leckdy provázeno vášnivými diskusemi „lehce tápajících“ muzejníků. Časopis je zdarma distribuován vybraným institucím a partnerům Národního technického muzea.

Reburber - zpravodaj Národního technického muzea č. 12

Katalog k výstavě Karel Čapek

Reburber - zpravodaj Národního technického muzea č. 11 - Křižovatky architektury

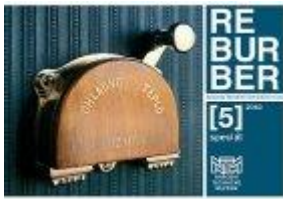
Reburber - zpravodaj Národního technického muzea č. 8

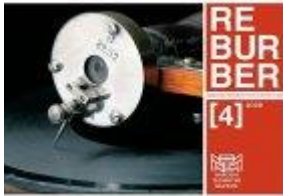
Reburber - zpravodaj Národního technického muzea č. 7

Reburber - zpravodaj Národního technického muzea č. 6

Reburber – zpravodaj Národního technického muzea č. 5
speciál (květen 2010)

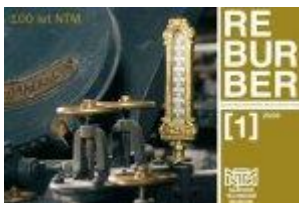
Reburber – zpravodaj Národního technického muzea č. 4 (prosinec
2009)

Reburber – zpravodaj Národního technického muzea č. 3 (červen
2009)

Reburber – zpravodaj Národního technického muzea č. 2 (prosinec
2008)

Reburber – zpravodaj Národního technického muzea č. 1 (květen
2008)

Reburber – zpravodaj Národního technického muzea č. 0 (prosinec
2007)

Publikace k prodeji

ETA v životě našich domácností

Kalendář pro rok 2021 - Historické motocykly ve sbírkách NTM

Fenomén ČKD

Hynek Stříteský(ed.) Podrobné originální studie poodhalí fenomén Českomoravská-Kolben-Daněk

Jan Johann Böhm - chemik a fotograf

Ivana Lorencová, Tomáš Štanzel

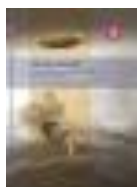
Národní technické muzeum, Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, Praha 2020

Guide through the Centre for Building Heritage in Plasy of the National Technical Museum

Fenomén Ringhoffer

Od snů k realitě

Použité zdroje:

Publikace NTM | Národní technické muzeum. *Národní technické muzeum* | *Národní technické muzeum* [online]. Copyright © Národní technické muzeum, 2000 [cit. 30.11.2020]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/muzeum/publikace-ntm>